

Maison d'Art. Gruparea „Insula” „În fața porților de aur” de Lord Dunsany și „Doctorul zburător” de Molière

Într-un salon de la „Maison d'Art”, printre scoarțe basarabene mirosind a mucegai și a iuft rusesc, printre mobile vinete și barbare ale industriei „Troita”, câteva zeci de scaune de lemn murdare și, în fund, o scenă cocoțată pe câteva trepte care-ți face impresia că de-abia se sprijină pe patru butoaie goale și te așteptai s-o vezi legănându-se, sub greutatea pașilor actorilor, ca o barcă fluturând din pânzele ei derizorii.

D. Fundoianu primea invitații – esteți de ultima oră și de cenaclu, critici dramatici și un remarcabil artist cu fața leonină și mirosind a tutun de pipă, două-trei preraphaelite și previțioase, tunse și stilizate anume pentru spectacolul acesta de avangardă – și-i îmbrâncea pe toți, plictisit și incredul în încăperea semiobscură. Era meschin, dar plin de posibilități surprinzătoare. Și mă gândeam la Antoine care, acum treizeci și șase de ani, a făurit un teatru nou într-un grajd.

Ah, ce interesant individ e și d. Fundoianu! Neliniștit și acut, înflăcărat rece, scârbit și scârbos de încrezut, de o prețiozitate nătângă și de o grosolanie hiper-refinată, își plimbă neurastenia și crispațiile din cafenele în Olimp, nepăsător și sensibil până la suferință și până la genialitate, supt și cucernic, cu pletele pe nas sub o pălărie mai ostenită ca jidovul rătăcitor, cu ochii incolori, cu un surâs de dispusă bunătate pe gura încrețită care n-a băut toată viața decât lapte bătut și ambrozie oțetită. „Insula” este opera sa tenace și înverșunată [...]

O cameră cu pereții de pânză de sac pe care aleargă ghirlande de hârtie verde. O ușă mare roșie cu o broască și mai mare, o fereastră care urcă și coboară ca o ghilotină – pânză și hârtie – totul foșnește și e proaspăt, florile de hârtie de pe pervazul ferestrei miros a trandafiri și a garoafe, oamenii aceștia își bat joc de noi.

Și intră în scenă, unul după altul, țopăitori și țapeni, impersonali și mecanici ca niște marionete, îmbrăcați în hârtie de mătase: Gorgibus, cu părul de lână sură și nespălată, lână de saltea, Lucila cu corsajul ei trandafiriu, cu larga pălărie de carton fără fund, Sabina cu pantofii ei cu funde nemăsurate, Valeriu cu talia de viespe, liliachiu și blond, prețios și fâțâit, Sganarelle verde ca un brodac cu botul lui suspect și obscen de pungaș de buzunare minor, un Gros Rene scurt, umflat și cu un cap nespun de ilariant, țântăraș cu cizme largi – un avocat cu roba de hârtie neagră și, în loc de perucă, o sperietoare din aceea cu care gonim muștele vara, un plumean cu lungi hârtiuțe albe.

Dar a fost un Molière cum nu l-am mai văzut jucat niciodată, în splendoarea lui candidă și omenească, în trucurile lui copilărești și geniale, în atmosfera lui de farsor și ghidușar, de panglicar de bâlci și de moralist al veacurilor.

Artiștii, adunați Dumnezeu știe de unde, funcționari comerciali și elevi de liceu, artistele profesionale ori improvizate, au jucat cu grație și cu o fantezie naivă, mai presus de toată lauda. Mi-a plăcut enorm d. Eliad cu balansările sale de marchiz parfumat care a citit pe d-ra de Seudery, cu enormul său trandafir roșu. Mi-a plăcut și d. Ion Așchie care se rostogolea pe proscenium ca o minge de țiplă umflată, mi-a plăcut d-ra Mierlescu cu căpușorul său de porțelan, mi-a plăcut d-na Fundoianu-Pascal, păpușă desumflată și bălăbănind din mâinile-i golite de tărățe, mi-au plăcut toți și toate.

Costumele de hârtie desenate de d. Maur, păreau costumele autentice ale Îmbarcării pentru Cytera. Bravo!
(Lupta nr. 390, 3 aprilie 1923)